

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek.

Zápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatái:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája Nagybeeskerek. Zápolya-utca 1. hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hónapra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatásban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével mindennap délután 5 órakor.

Nagybeeskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 74. szám.

Csütörtök, április 1.

A nagybeeskereki vízvezeték.*

Négy közlemény.

I.

Nagybeeskerek, április 1.

Ha azt kérdeznék Sanyaró Vendeltől, hogy kell-e neki fácskült és hozzá jégbe hűtött Veuve Cliquot-féle pezsgő, minden bizonynyal azt mondaná, hogy éhes is lévén, meg szomjas is, mind a kettőből kér, de hozzá még fizetéstelen helyett fizetéses, tehát nem tiszteletbeli díjnoki állást.

E sorok szerény írója már egy fél évszázad óta érdeklődéssel, talán tettel is, mindég nagyánként érzett kötelességtudással szolgálta szülővárosa, a vármegye és így nagyon közvetve az összes haza ügyeit. Hogy ezen működésében hasznot okozott-e, nem akarja állítani, de egyet annyira tud, hogy azt vitathatónak sem tartja, hogy magánérdekelt előtt meghajolni vonakodó közselekedeteiben, ameddig belátása és lelkiismerete támogatta, a következtetés iránt tartozó erős érzés irányította és így az előállható következményekre figyelemmel volt. Ha arra a kérdésre felelni akarunk, hogy kell-e Nagybeeskereknek vízvezeték, akkor nem azt kell eldöntönnünk, hogy kulturális vívmány, mindenek felett közegészségügyi, köztisztasági tényező-e egy általános vízvezeték, mert hiszen efelett vitába állani kinek juthatna eszébe? De hogy az lehessen, akkor általánosnak e város minden lakójára nézve kisebb-nagyobb mértékben élvezhetőnek, relative igénybe vehetőnek kell lenni.

Csak az esetben nem foglalhatna helyt ezen előfeltétel, hogy ha a vízvezeték is úgy kontemplálnák, hogy az összes ezen

* E cikksorozattal sok részben nem értünk egyet, de közülük, miután hozzájárul ahhoz, hogy a vízvezeték nagyfotosságu égető kérdését állandóan napirenden tartsa

intézményből előállható költségeket, úgy mit az a villamosműnél is nagyrészt van, kizárólag azok viseljék, kik a vízvezeték házaikban alkalmazzák.

Mert itt a házakról történt említés, éppen a vízvezetéknek ezen jövedelmezőségi főfaktoránál kell egy pillanatra megállnunk. Nehezebben eladható realitás, talán széles ez országban nincsen, mint egy ház Nagybeeskereken. Jobban nem fázna semmitől sem, mintegy ház építésétől, különösen áll ez bérházakra. Az újabb időben épült bérházak nem hozzák meg a befektetett tőke 4%-át sem. Ha már mostan az új adótörvény szerint, az itt érvényben álló házosztályadó helyébe általános a házbéradó lép életbe, a házak adója összes pótlékaival tetemes mértékben fog emelkedni. Tegyük föl azt, amit én nem hiszek, hogy a háztulajdonosok a házaikban installált vízvezeték költségeinek akár legcsekélyebb kamatoztatása címén, amortizációról ne is álmodjon senki, valamivel több házbért kérjenek és meg is kapjanak, akkor ez a hányad is állami és pótkadó alany lesz. Hogy hány ház van olyan, a mely már semmilyen megterhelést el nem bír, legyen az akár közzszolgáltatás akár tartozásból eredő, arról igen sokan, nagyon is sokat és mélyen elszomorított tudunk.

A mi uri közönségünk által, mint sétálóhely, oly szeretettel fölkeresett korzónk, a Hunyady-utca, szomorú példáját mutatja annak, hogy milyen nagy az építkezési kedv városunkban. A sok üresen álló vagy sokszor elenyészően csekély bérért alig kiadható lakásokról ne is beszéljünk, meg arról sem, milyen fényes kilátás van üzleti helyiségek és boltok kiadására. De legyünk igazságosak, némelyik esztendőben mégis megterem az alma és ekkor néhány üresen álló bolt egy-két hónapra megteleik.

Mindezek dacára nincsen abban kétség, hogy mindjárt előre is legalább 600 fogyasztó fél jelentkezne a vízhasználatra. Tegyük a vízvezeték használó felek számát 800-ra. Ezek közül, mondjuk, legyen a fele háztulajdonos, akik törjék maguk a fejüket azon, hogy a házbavezetés költségeit honnan veszik, azontul pedig majd a pénzt nyújtók folytassanak gondterhes életet, hogy miképp jutnak a kamat és tőkerészletekhez.

Meglehetősen vérmesen számíthatunk, ha 800 félnek évi vízfogyasztását 30 koronára tesszük, mert hiszen amely házban kut létezik, ott csak nem tehetjük fel azt, hogy minden elfogyasztott vízsükségletet a vízmérő óra ellenőrzésén és jogos fölszámításán át tegyék. De meg mindazok, akik nyilvános mélykutak vagy a Béga közeleső szomszédjában laknak, csak nem fognak vizért fizetni, ha könnyen és ingyen használhatják.

Itt jó lesz mindjárt megemlíteni azt, hogy annak előzetes tudása, hogy mennyibe szabad egyáltalában egy hektoliter vízvezeteki víznek maximálisan kerülni, oly annyira szükséges ezt tudni minden a vízvezetékhez csatlakozó háztulajdonos, illetve fogyasztó félnek, eziránt előzetes biztosítással birni annyira joga és önmaga iránt tartozó kötelessége, hogy ennek hijján nem tehetjük föl bárki részéről is a hozzácsatlakozási kötelező nyilatkozat vállalását. És ha már arról beszélünk, mondjuk meg nyíltan azt is, hogy a víz használása nem szabad, hogy nyereségi vállalat legyen a város részére, mert ezt, mint legelemibb életszükségletet, az önköltségi áron felül nem szabad a fogyasztóknak használatába bocsájtani. Mert ha ezt, mint kecségető tényezőt úgy képzeljük, mint az a legutolsó városi közgyűlésen

A „TORONTÁL” tárcája.

Ejjeli kaland.

A Théâtre-Francaisból jöttem ki Galliac barátommal a télen. Csunya, ködös idő volt, egész nap nedves volt minden, az éj folyamán aztán fagygni kezdett s amint a színházból kiléptünk, valóságos jégtáblává volt fagyva az egész tér. Fűlsiketítő láрма, női sikongás, férfi káromkodás, indulni nem merő lovak vad kapálózása töltötte be a levegőt. Onazó volt.

A keleti szél elsöpörte a ködöt s mindent vékony csillogó jégkéreggel vont be. Még a csillagok is ragyogtak az égen, mintha dideregnének. Amerre a szem látott, Páris egy óriási korcsolyapálya volt. Nem lehetett egyetlen lépést tenni, hogy ne bukdácsolt s el ne vágódott volna az ember.

A gépkocsi-omnibuszokat valóságos ostrom alá fogták. A berkocsisok, hasztalan erőfeszítéseik után s egész vagyonok dacára, melyeket nekik felajánlottak, kifogták a lovaikat; és a villamos lámpák kékes, a gázlámpák vörhenyes fényénél ezer meg ezer férfi és nő igyekezett lassan, nevétségesen, fájdalmasan és sérülten haza menekülni.

Nekem Galliacal a Szajna tulsó partjára kellett mennem. Karonfogva támogattuk egymást abban a reményben, hogy a négy lábunk nem fog egyszerre kiugrani alólunk. A Carrousel-téren rémület fogott el bennünket. Könnyebbnek lát-

szott, vezető, alpesi bot, vaskampó és kötél nélkül áthatolni valamely jégmezőn, mint ezen a téren. Azért is balra fordulva, félórai erőfeszítés után a művészetek hidjájáig vergődünk.

És itt egy embert vettünk észre. A művelt osztályhoz tartozhatott, mert fekete öltöny volt rajta. A gyalogjárón bukdácsolt előttünk, a leg-sajátságosabb ugrándozásokkal. Sehoggy sem bir boldogulni, majdnem minden három méterre elterült a földön, miközben a kalapja messze elgurult. Erre négykézláb igyekezett a tökfödőjét megközelíteni, szemrehányon nézett rá, majd leült s fejére szoritotta a szőkevény jószágot, aztán nagynehezen feltápáskodott és tovább próbált törtetni. Részeg, gyalázatosan részeg volt ilyen ónozó időben!

Én mindig szájalommal voltam eltelve szerencsétlen embertársaim iránt és Galliacnak aranyiszve van.

— Nem hagyhatjuk magára ezt a szerencsétlent, — mondta, — utóvégre még kitorí a lábát. Az embriesség azt parancsolja, hogy vezessük hazá.

Emberünk most már vagy tizedszer újra elesett. Galliac lábra állította és én megkérdeztem tőle:

— Hol lakik?

Reánk nézett minden csodálkozás nélkül, mintha mindig a legjobb barátok lettünk volna, a nyelve azonban nem forgott.

— A Guy-de-la Brosse-utcában, — hebegte.

Ez az utca az állatkert közelében van, én

a világ tulsó végén, az Assas-utcában lakom, a barátom meg a Grenelle-utcában. Az valóságos kirándulás volt. De hát már foglyai voltunk emberbaráti hajlamainknak.

— Hányadik szám? — kérdeztem.

Forgatta a vastag nyelvét a szájában s végre kinyögte:

— A huszadik.

— A huszadik számban lakik?

— Abban, no, igen abban, a huszadikban.

Aztán dalolva ismételte ezeket a szavakat. Karonfogtuk őt két oldalról. Én az ég összes hatalmasságaihoz könyörgtem, hogy valamelyik ösmerősömmel ne találkozzam; nagyon kompromittáló lett volna a dolog.

De nagy örömről, emberünk hirtelen megállott, félbehagyta a dalolást s gondolkozni kezdett. Mindenből, még az ajka mozgásából is látszott, hogy gondolkozik. Végre megszólalt:

— Birni kell ám emberül az italt!

— No, maga ugyan szépen bírja, látom, — jegyeztem meg bosszusan.

— Ba . . . barátom, — mondta kérkedve s egyuttal szemrehányóan, — ön nem tudja, hogy mit ittam én!

Ebben igaza volt. Hogy megaláztatásomat leplezzem, megkérdeztem tőle:

— Hogy hívják magát?

Olyan erővel rázta a fejét, hogy a kalapja újra leesett. Csak nagynehezen birtuk felvenni. Emberünk erre meghatottan dadogta:

Müncheni „Salvator-sör” kapható ma és minden nap friss csapolás. Ezenkívül a „Szent István-sör”

is állandóan csapon van.

213—x.26

MARCOIN JENŐ kaszinó vendéglős.

hangoztatva lett, hogy a városra ebből szép jövedelmi haszon néz, akkor mi igenis jó és türelmes alanyok, de nem jogos igényeinkkel élni tudó és akaró polgárok volnánk.

No hát a városnak ezen a vállalaton, ha majd már ott leszünk, hogy erről szó lehetend, nyereszkeskedni nem szabad, mert ez a leghamisítatlanabb élelmiszerzsora volna akkor különösen, amikor mi magunk, meg a város vezetősége is teljesen tehetetlenül állunk a mindenki által oly súlyosan érzett drágasággal szemben. Magától értendőnek tartjuk azt is, hogy biztos összeműködés és rendes tovább folytathatás okából a vállalkozó városnak magának kell, hogy fönntartsa a házakba vezetés kivételét, de itt is csak az önköltség megtérítése mellett, nem pedig nyereszkesedési és drágítási célzat, illetve hatással.

Menczer Lipót.

HIREK.

Tájékoztató.

Április 18. A kultúregyesület közgyűlése.
Április 19. Közigazgatási bizottság közgyűlése.
Május 10. Tavaszi rendes megyei gyűlés.

— **Az új kivándorlási biztos.** A király a belügyminiszter előterjesztésére Jekelfalussy Zoltán belügyminiszteri osztálytanácsost V-ik fizetési osztályu kivándorlási biztossá nevezte ki.

— **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyminiszter Krogloth József szegedi kir. ítélőtáblai irnokot a törökkanizsai járásbíróshoz telekkönyv-vezetővé nevezte ki.

— **A vöröskereszt köréből.** A vöröskereszt-egyesület torontálmezei választmánya és nagybecskereki fiókja tegnap délután Botka Béla főispán elnöklésével a vármegyház főispáni kistermében ülést tartott, melyen jelen voltak: Jankó Ágostonné, dr. Mihálovics Ödönné, Mucsalov Ivánné, Jankó Ágoston, Lowieser Imre, Grézlo János, Menczer Lipót, Weisz Izidor, Somfai János és Zitkovszky Béla titkár. Az elnöklő főispán az ülésen előadta, hogy az ország központ leiratot intézett a torontáli választmányhoz, hogy bár a háborus veszedelem megszűnt, de tegyen meg a választmány a szervezkedésre, munkálkodásra minden kellő intézkedést a választmány, valamint a fiók helyzetéről küldjön kimerítő értesítést. A főispán javaslatára az ülés központi szervező-bizottságot alakított, amelynek Jankó Ágostonné és Steinitzer Géza elnöklése alatt tagjai: dr. Vinczevidy Ernőné, Steinitzer Gézané, dr. Mangold Samuné, Me gyary Pál, Oldal

— Fe . . . feleségem, gyermekeim vannak . . . nem tudom, hogy hány gyermekem és állásom . . . És önök azt akarják, hogy gyalázatot hozzak a nevemre?

Nem nógattam többé. Különben is erősen lihegtem, Galliac hasonlóképen. El sem képzelhető, milyen fárasztó lábán tartani egy részeg embert önozó éjszakán! Emberföltöti munka az! Inkább vinnék a Notre Dame torony tetejére valamely mázsás terhet. Az emberünk találekony esze szerencsés megoldást talált.

— Vessék le a cipőimet! — kiáltotta. — Vessék le a cipőimet!

Ránézünk, anélkül, hogy megértenők őt. — Jobban tudok járni harisnyában, — magyarázta.

Ez zseniális eszme volt. Leültettük őt a gyalogjáró szélére és lehúztuk a cipőt. Roppantul féltém, hogy ismerőssel találkozom. Szerencsére nem járt arra senki.

A Saint-Germain boulevardon azonban már erősen megnéztek bennünket; az Écoles utcában feltűnést keltettünk; nem voltam rá büszke. Itt az emberünk még a cipőt is elejtette, melyeket a kezébe adottunk.

— Vigyenek! — mondta. — A könyörület parancsolja önöknek.

Igaza volt utóvégre is, hogy a könyörület parancsolta. Egy-egy cipőjét a kezünkbe vettük, amely még szabad volt. Így vergődöttünk egy órai kínlódás után a mondott utcába, a mondott ház elé, hol megkönnyebbülten sóhajtottunk fel.

— Hányadik emelet? — kérdeztem az emberünktől.

— Ha . . . harmadik.

Toltuk, húztuk s minden módon próbálkoztunk, de lehetetlen volt felindítani őt a lépcsőn. Mereven nézte a lábait és kijelentette:

— Lemenni, le tudnának, de felmenni nem akarnak.

Erre zsölyjét rögtönözött neki az össze-fogott kezünkből s megindultunk vele felfelé,

Antal és Franz J. L. Alakitott egy bizottságot az ülés a vöröskereszt felszerelésének és készleteinek átvizsgálására, melynek dr. Mihálovics Ödönné és Menczer Lipót elnöklése alatt tagjai Weisz Izidor, a megyei főorvos, a közös, valamint a honvéd főorvosok. Megbizta továbbá az ülés az elnökséget, állítson össze járasonként bizottságot a háboru esetén szükséges gyűjtés és segélyezés intézésére. Végül jelenti az elnök, hogy dr. Brájjer Lajos távozásával a vöröskereszt tudósítói tisztsége megüresedvén, új tudósítót kell választani. Javasolja, hogy az ülés válassza meg tudósítónak Somfai Jánost. Az ülés ehhez egyhangulag hozzájárult. Miután még a jegyzőkönyv hitelesítésével megbízták Jankó Ágostonné és Menczer Lipót, az ülés ez elnök életével véget ért.

— **A szabad iskolából.** A kultúregyesület munkásgimnáziumában tegnap este Szenes Adolf tanár folytatta elektrotechnikai előadásait, amely alkalommal a villamos csengőt magyarázta és mutatta be, majd pedig a táviróról tartott előadást. Utána dr. Vinczevidy Ernő m. főjegyző folytatta és befejezte érdekes és tanulságos művészettörténeti előadásait, amely alkalomból a hallgatóság élénk ovációban részesítette a kitünő előadót.

— **Sorozások.** Ma kezdték meg a nagybecskereki járásban a sorozásokat. A mai napon Felsőmuzslyáról, Nemetécskáról, Torákról és Orlovátról jöttek be az állítási-ötletek meglehetősen nagy számmal. A sorozáson, melyet a Melencei-utcaban levő Ellmer-féle vendéglőben tartottak meg, polgári elnök volt dr. Mangold Samu, a közös hadsereg részéről Pókay temesvári aleredes, a honvédség részéről Schramek Lőrinc százados vett részt, a polgári hatóságot pedig Tullics György tb. fősolgabíró képviselte. Katonaorvosok voltak dr. Breznay és dr. Binder ezredorvosok. Az első napi eredmény meglehetősen szép volt, mert 199 állításköteles közül 51 maradt bern. A legjobb emberanyagot ma Felsőmuzsly szolgáltatta. A sorozást dél felé fejezték be, amikor azután a besorozottakkal letétették a szokásos esküt s a regruták pántlikás kalappal a fejükön dalolták utcahosszat azt a közismert nótát:

— Októbernek elsején be kell rukkolni . . .

A sorozást különben holnap folytatják.

— **Elhunyt hírlapíró.** Mint Temesvárról jelentik, tegnap ott meghalt a temesvári újságíró-gárda egyik legöregebb harcosa Mayer József hírlapíró, a Neue Temesvárer Zeitung munkatársa 57 éves korában. Harminc éven át szolgáltatta azt a testet-lelket ölé nehéz munkát, melyet a hírlapíró hivatásának nevez. Szolgáltatta pedig lelkének egész melegével, szívének minden dobbanásával egész a sirig. Nagytudásu, fáradhatlan munka-

mint a beteggel. Kész volt elvenni tőlünk a cipőt s veregette a fejünket nógatásul.

— Séta ösvéren a hegyre! — mondta. — Ez pompás.

Azt hiszem, a Svájczban képzelte magát. A harminadik emeletre érve, letettük őt a földre. Egész okos arccal leült a legfelső lépcsőfokra.

— Van kulcsa? — kérdeztem tőle.

— Igen, van.

Nagy nehezen előhúzza a zsebéből és oda nyújtotta nekünk.

Megpróbáltam a zárba dugni. A kulcs sehogy sem akart bemenni.

— Ez nem jó kulcs, — mondtam. — Elcserélte egy másikkal.

— Mondom, hogy ez az!

Újra a zárba dugtam a kulcsot és forgattam, forgattam. Végre lépteket hallottam a lakásból. Bizonyosan a mi emberünk felesége, vagy a cseléd, gondoltam. Hála istennek!

Visszahúztak egy tolozást. Az ajtó feltárult s egy férfi jelent meg revolverrel a kezében.

— Betörők! Betörők! Segítség! Betörők!

A mi emberünk, a barátom és én rémülten rohantunk le a második emeletre.

— Nos hát, — mondtam az emberünknek — maga nem lakik a harmadik emeleten!

Mélyen gondolkozott s aztán komolyan felelte:

— De igen, a harmadikon lakom. Csakhogy én nem a huszadik, hanem az első szömet mondtam.

Ugyan mit tettek volna önök a mi helyzetünkben? Nekünk elég, sőt tulságosan sok volt! Lerohantunk a lépcsőn, kaput nyitattunk és menekültünk. Az emberünket ott hagytuk a lépcsőn ülve. Azt hiszem, erős küzdelme volt az iga z lakóval.

Ez a történet szóról-szóra igaz; kivéve természetesen, hogy nem a Guy de la Brosse-utca szerepelt benne.

Pierre Mille.

erejü, kollegáit önzetlenül szerető hírlapíró volt, akinek halála széles körben kelt mély részvétet.

— **A kivándorlás.** A kivándorlás most ismét nagyobb arányokat kezd ölteni Torontálvármegyében. Februárban 1119, márciusban pedig 1814 külföldre szóló utlevelet kértek a vármegye alispáni hivatalától. Az utlevelek nagy része Amerikába szól s többnyire olyanok kérték, akik vagy odakünn voltak már egyszer, vagy pedig olyanok, akik családjaikhoz akarnak menni, ami egyaránt baj mireánk nézve. Az idén eddig összesen 4610 utlevelet kértek s ezek 85%-a Amerikába szól. Ez a nagy szám eléggé bizonyítja azt, hogy bizony sok ember nem találja meg ideháza a boldogulást, s hogy a kivándorláson aligha lehet tiltó és korlátozó törvényekkel segíteni.

— **Lóosztályozás.** Nagybecskereken hétfőn kezdtek meg a katonai lóosztályozásokat, amelyet minden 3 évben szoktak megtartani. A lóosztályozáson, mely teljes három napig tartott, a hadsereg részéről Schmettinger József tüzérhadnagy, a város részéről pedig Füllepp György állatorvos és Kupuszárovi Jenő rendőralkapitány vett részt. Hétfőn a gradulica és csontikai, kedden az oppova és budzsáki, tegnap pedig a kütelki, belvárosi és németvárosbeli gazdák lovait vizsgálták fel s a több mint 1200 darab felhajtott ló közül összesen 698 lovat találtak a katonai szolgálatra alkalmasnak.

— **A multság vége.** A Vásártéren levő Spitzer-féle éjjeli kávéházban történt az alábbi eset. Brankov Péter jómódu kumáni ácsmester ügyes bajos dolgainak elvégzésére bejött Nagybecskerekre s miután dolgait elvégezte, felkereste komját Jovanovics Vidomir itteni kocsmáros. Brankov megkívánt egy kis éjszakai mulatozást, úgy okoskodván, ha már az ember hónapokig dolgozik, annyit csak megengedhet magának, hogy nagyrítán, ha a városba vetődik, legalább egy kis görbe estével fűszerezze meg a munkában, kenyérkeresetben eltöltött hónapokat. A két ember tehát elment a Spitzer-féle éjjeli kávéházba, ahol hamarosan össze is barátkoztak két pincérlánnyal, Matesák Katicával és Higyisi Katicával. A két Katica azután gondoskodott, hogy a jó vidéki bácsi ne érezze magát rosszul. Folyt a bor, szólott a nóta és Hornung Sándor, a kávéházi főpincérnek ugyancsak akadt mit írnia a számla-lapra. Mikor aztán már közeledett a reggel s a számla is ki volt fizetve, a bor se izlett már, Brankovék is valahogy kikerültek az utcára. Valahogy aztán konstatalódott, hogy Brankovnak még 138 koronájának kellene jennie, tényleg azonban csak mintegy 30—40 krajcárnny aprópénz csörg a zsebében. A többi egyszerűen eltűnt a mulatozás közben a kávéházban. Erre visszamentek a kávéházba s követelték a pénzt. A válasz az volt, hogy mindkettőjüket kidobták. A kárvallott most elment a rendőrségre, ahol elpanaszolta baját. A csendőrök a kicsi nőket és a főpincért is lefűlelték. Ezek természetesen tagadnak mindent, de gyanus a dolog, mert Hornungnál sok pénzt találtak, amiről nem tud kellő magyarázatot adni. A vizsgálat mindháromjuk ellen folyik.

— **Életuntak.** Egyszerre két életuntról is veszünk hírt. Az egyik Lenhardt Jánosné szül. Bruder Anna nagyteremiai földműves 35 éves neje, aki ismeretlen okból, öngyilkossági szándékkal az udvarukon levő buzapolyvába fojtotta magát. Háznepe már csak holtan akadt reá.

A másik öngyilkos Rausch Bertalan billédi éjjeli ór afölötti elkéserevésében, hogy a község szolgálatából elbocsátotta, e hó 29 én éjjel felakasztotta magát.

Hölgyek és urak

figyelmébe ajánlom a tavaszi idényre érkezett

ujdonságaimat,

amelyek nálam óriási választékban és mesés olcsó árért szerezhetők be.

Saját készítésű férfi- és gyermek-

öltönyök, felöltők, nadrágok stb.

Különlegességek: Gyermek kosztümökben. Női és leányka felöltők, gallérok ujdonságai a leg-

:: nagyobb választékban. ::

Külön mértékosztály, dus szövétválasztékkal.

FRANK LAJOS NAGYBESKEREK,

(ezelőtt Kovács Gedeon.)

(250—20.12)

Színház, irodalom.

* **A remény.** Sötét, nehéz és fojtó levegő nehezdedt tegnap este a színház villamos fényben ragyogó nézőterére. Heyermans sötét fekete halásztragediáját mutatta be a szintársulat s akik az előadást végig nézték, fáradtan, szinte összezuzottan hagyták el az előadás végén a színházat. A színpadon irgalmatlan és kegyetlen korbácsütések csapkodtak az önző telhetetlen emberiségre, a kizsákmányoló tőkére, amelyet a darabban egy hajótulajdonos képvisel. Nincs a darabban egyetlen sugár sem, csupa sötét mélység mered ránk és rettenetes panaszszavak hangzanak felénk, amelyeket a kizsákmányoltak nyögnek, zugnak és ordítanak a világba. Heyermans halászdramája nem is annyira a hollandi halászkodramája, mert hiszen ilyen módon sok volna benn a tulzás Ő csak fölhasználja a maga halászeit, hogy mintegy szimbolikusan a kizsákmányolást ostorozza. És ezt érti. Kegyetlenül, irgalmatlanul csapkod ostorával. Valósággal megkínöz bennünket. Mester ebben és mester a módjában. Minden idegünk fáj belé s hol összezúzott fogakkal nyöszörgünk, hol ökölbe szorított kézzel lázongunk magunkban, míg az író fönt a színpadon szöges ostorával szertecsap. Mesterileg lösti, hogyan zsákmányolja ki a tőke a maga embereit, mikor a hajótulajdonos huszonöt-percent silány haszonért a vészbe, viharba, pusztulásba küldi az embereket s ő maga hetvenöt-percentet munka és veszedelem nélkül zsebre, zsebre. Emberei élete árán is kizsákmányolja egy rozoga hajót, a „Reményt” (ettől kapta címét a darab) s beleküldi halászaival a viharba, hogy a hajóért, amelyet különben mint értéktelent a szemétre kellene dobni, megkaphassa a tetemes biztosítási díjat. Kegyetlenül, de nagy művészettel rajzolja meg, hogy tud a tőke jótékonyak is látszani, a mellett, hogy a jótékonyakat hasznosítja. És végül, mikor elpusztít lelketlenségével, kapzsiságával egy egész családot, a darabban Kniertje asszony férjét, négy gyermekét, akkor kifizeti a szerencsétlen öreg asszonyt — egy csésze levessel. Ez mind-mind csupa szimbólum. Kegyetlen, de igaz és gyönyörű, ha talán tuloz is. Nem színházi élvezet ez a darab, de melyik igazság élvezet? Sokan talán egyoldalunak is mondhatják a darabot, de a szerző szántsándékosan egyoldalun és kegyetlen akart lenni. S mikor a kegyetlen igazságokat oly gyönyörű művészettel tudja elénk tárni, mégis csak neki van igaza, mert mindenkit gyönyörködtetni tud művészetével. Örömmel konstatáljuk, hogy a darabot a társulat elsőrangú előadásban adta. G ó z o n Béla Geert, H a l a s i Mariska pedig Jo szerepében pompás jellemzéssel, hüen és igazán játszottak, drámai lendülettel és erővel. Az öreg Kniertje asszonyt szintén igen találón és igazsággal adta B. F e h é r Laura. Nagyon jó volt C s o l n a k o s s y Gyula is a hajótulajdonos szerepében. R e m e t e Géza némileg eltorzította Barend alakját, de az igaz jellemző és drámai erő nem hiányzott belőle sem. A kisebb szerepeket H a r a s z t i Vilma, S o l y m o s i Sándor, K a b o s Gyula, C s a n á d i Irma játszották szintén valamennyien igen jól. Valamennyi szereplő a helyén volt s valóban az egész előadás, a rendezés mind olyan volt, hogy a legkényesebb igényeket kielégíthette. Sajnos, hogy a pompás előadást s a gyönyörű művészi darabot csak kevesen élvezték, mert bizony közönség nem sok volt. (S—s.)

Bérlet 3. sz. **VÁROSI SZÍNHÁZ.** 3. előadás.

Nagybecskerek, 1909. évi április hó 1-én:

TATÁRJÁRÁS.

Operette 3 felvonásban. — Irta: Bakonyi Károly.

Személyek:

Lohonyai, altabornagy	— — — —	Kabos Gyula
Treszka, a leánya	— — — —	Haraszi Vilma
Riza, báróné	— — — —	Pataki Vilma
Imrédy, hus árkapitány	— — — —	Gózon Béla
Lőrntey, főhadnagy	— — — —	Radványi Dezső
Elekes, hadnagy	— — — —	Solymosi Sándor
Wallerstein, tartalékos bakahadnagy	— — — —	Remete Géza
Mogyoróssy, huszárönkéntes	— — — —	Peterdi Etelka
Idike	— — — —	Csanádi Irma

Holnap, pénteken, 1909. évi április 2-án:

A KIRÁLY.

TÁVIRATOK

A politikai helyzet.

Budapest, április 1. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház husvétii szünetében, amely tegnap megkezdődött s amely arra van szánva, hogy ezalatt a bonyodalmas politikai helyzetet tisztázzák, már erősen folyik a munkálkodás a helyzet kibonyolításában. A képviselők ugyan legnagyobb részben eltávoztak a fővárosból, de a pártok vezető emberei itt maradtak és sűrűn tanácskoznak egymással. Különösen mozgalmas Kossuth Ferenc lakása, ahol egymásnak adják a kilincset a politikusok.

A király Budapesten.

Budapest, április 1. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből jelentik, április végén, amikor a politikai helyzetben a kibontakozásnak meg kell történni, a király Budapestre érkezik s itt fog érintkezni a kibontakozás ügyében a vezető politikusokkal. A király budapesti tartózkodása a bécsi jelentés szerint két-három hétre van tervezve.

Hirek a kormány lemondásáról.

Budapest, április 1. (A „Torontál” eredeti távirata.) A kormány lemondásáról szóló hírek mindennap megismétlődnek különböző formában. Így most a legújabb hír szerint, amely állítólag a miniszterelnök bizalmas környezetéből ered, az, hogy a miniszterelnök a képviselőház április 26-iki ülésén fogja benyújtani lemondását s az ülésen egyidejűleg kérni fogja, hogy a képviselőház a helyzet tisztázásáig, illetőleg az új kormány megalakulásáig napolja el magát.

A bankkérdés.

Budapest, április 1. (A „Torontál” eredeti távirata.) A bankkérdés dolgában eddig még semmi változás nincs. Az állambank eszméjét, amelyet legújabbán a kartell-bank helyett felvetettek, a politikusok legnagyobb része elutasítja, mert ez a bankforma egyrészt nem szolgálhatna az állam pénzügyeinek szilárd alapjául, másrészt ki volna szolgáltatva a mindenkor kormányok önkényének. A kartell-bank ellen viszont Bécsben egyre hevesebb az agitáció. Egy mai bécsi jelentés viszont új ötlettel szolgál, amely az osztrákok ravasz taktikáját jellemzi. Azt mondja ugyanis ez a jelentés, hogy a kartell-bank már csak azért sem lehetséges, mert ha valósulna, az a kérdés nyomulna előtérbe, hogy pénzügyi tekintetben hová tartozzék Bosznia és Herzegovina. Ahova azután Bosznia és Herzegovina pénzügyileg tartoznék, oda tartoznék egyébként is a két tartomány. Osztrák intéző körökben az az álláspont, — mondja a bécsi jelentés — hogy előbb rendezni kell Boszniának és Herzegovinának hovatartozását. Ha Magyarország Boszniáról és Herzegovináról lemondana, akkor valamely formában lehetséges volna a közös bank kettéválasztása. Magyar politikai körökben az osztrák fogást azonban a leg-határozottabban visszautasítják.

A béke.

— A mai hírek. —

Budapest, április 1. (A „Torontál” eredeti távirata.) A háborús bonyodalomban a békés kibontakozás mind határozottabb formát nyer és mindinkább biztosabb kilátás van a rendezett, békés viszonyra.

Budapest, április 1. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Belgrádból sürgönyzik, F o r g á c h gróf belgrádi követünk ma délelőtt nyújtotta át Magyarország és Ausztria válaszáat a szerb kormánynak arra a jegyzékére, melyet a szerb kormány a monarchia kívánsága szerint a hatalmak együttes lépésére Magyarország és Ausztriához intézett. A válaszban monarchiánk a szerb

kormánynak tegnap március 31-én átnyújtott jegyzékét tudomásul veszi és megelégedését fejezi ki, hogy Szerbia a békés fejlődést biztosítani akarja. Hangoztatja egyúttal a jegyzék, hogy miután ma a monarchia és Szerbia között szerződés nélküli állapot keletkezett, az új kereskedelmi szerződésre vonatkozó tárgyalásokat sürgősen megindítja s mielőbb lefolytatni fogja. Az új kereskedelmi szerződésre vonatkozó tárgyalások bécsi jelentés szerint az eddigittől eltérő alapon fognak folyni.

Budapest, április 1. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Belgrádból jelentik, ott most György herceg lemondása után legújabbán Péter király lemondása van napirenden. A király lemondási szándékát egész komolynak mondják s csak azon mulik a dolog, hogy a szkupstina hajlandó-e megadni a király által kívánt 250.000 franknyi évi apanázst Péter király lemondása esetében S á n d o r herceg kerül a trónra.

A főrendiház ülése.

Budapest, április 1. (A „Torontál” eredeti távirata.) A főrendiház ma délelőtt D e s s e w f f y Aurél gróf elnöklésével ülést tartott, amelyen a kongruáról szóló s a képviselőház által legutóbb elfogadott törvényjavaslatokat tárgyalta le.

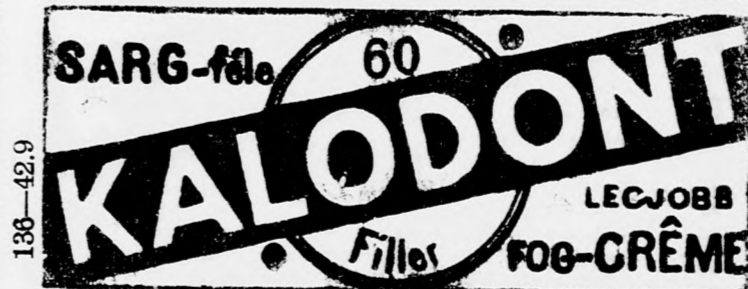
Az apróbb törvényjavaslatokat vita nélkül intézték el s felszólalások csak a kongrua javaslatnál történtek. Itt először V á r o s s y Gyula püspök szólalt fel, aki köszönetet mond a kormánynak a kongrua rendezéséért. Utána P a p p János aradi gör. kel. román püspök szólalt fel, aki kifogásolta, hogy a javaslatot a gör. kel. egyház meghallgatása nélkül csinálták meg. Ő a javaslatban a gör. kel. egyházra nézve sok sérelmeset lát s azért nem fogadja el. G y u r á c z Ferenc evangélikus püspök elfogadja a javaslatot. Végül még K á r o l y i Gyula gróf szólalt fel, aki szintén elfogadja a javaslatot s csak azt kéri, hogy az állami kiegészítést a kormány ne az egyházfők, hanem az adóhivatalok útján közvetlenül juttassa el a lelkészeknek, mert a gör. kel. egyházaknál esetleg ezt a pénzt más célokra fordítják.

Határidő-üzlet.

Budapest, április 1. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (április)	28.06—
Buza (októberre)	22.56—
Rozs (áprilisra)	—
Rozs (októberre)	17.70—
Zab (áprilisra)	—
Tengeri (májusra)	15.18—

Felelős szerkesztő: **SOMFAI JÁNOS.**

SEGÉDJEGYZŐT keresek.

Évi fizetés 1000 kor., 120 kor. lakkér, 2 öl kemény fa, 50 kor. utiátalány, szorgalmához képest 400—800 kor. mellékjövedelem.

Oklevél és a szerb nyelv bírása, valamint teljes jártasság megkívánatik.

Megválasztása valószínű. — Az állás azonnal elfoglalható.

GRANDJEÁN GÉZA, csentai jegyző.

348/1909. sz.

Jankahid község előljáróságától.

Hirdetmény.

Torontálvármegye törvényhatósági bizottsága 1909. évi február hó 26-án kelt 348. kgy. 1970—1909. sz. határozatával a jankahidi

község ház és jegyzői lak építési

munkálatait 27569 korona 34 fill. összeg erejéig engedélyezte.

A fent említett munkálatok foganatosításának biztosítása céljából 1909. évi április 15-ik napjának d. e. 10 órájára a jankahidi község ház helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettek.

A versenyzni óhajtok felhívhatnak, hogy fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előírt 10%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett községhez annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett község házban a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Jankahid, 1909. évi március hó 28.

312—3.3

Községi előljáróság.**Hirdetmény.**

Ótelek községe 3 öl, vagyis mintegy 150—160 mm.

elsőrendű gyepszénát

folyó évi április 3-án d. e. 9 órakor a község házban nyilvános árverés útján készpénzfizetés mellett elad.

Ótelek, 1909. évi március hó 28.

316—2.2

Az előljáróság.**MÉRLEGKÉPES****KÖNYVELŐ**

elvállal olcsó díjazás mellett délutáni és esti órákra könyvelést és irodai munkákat.

Bővebb felvilágosítással e lap kiadóhivatala szolgál.

Valódi brünni szövetek

az 1909 évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény 8-10 m. hosszú teljes fértárhá- hoz (kabát, nad- rág és mellény) elrendő, csak	}	1 szelvény 7 korona
		1 szelvény 10 korona
		1 szelvény 12 korona
		1 szelvény 15 korona
		1 szelvény 17 korona
		1 szelvény 20 korona

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.—K.-ért, szelvényt felöltőszövetet, turisztalódot, selyem-
hangarut stb. stb. gyári áron küld a mint meg-
bízható és szőlő cég mindenütt ismert posztó-
gyári raktár

SIEGEL-IMHOF Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök, a melyeket a magánvevő élvez, ha
szövetüzletét közvetlen Siegel-Imhof cég-
nél, a gyári piacon rendel meg, igen jelentékenyek.
Szombat, legolcsóbb árak. Óriási választék.

Minták, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb
rendelésnél is, teljesen friss áruban.

287—40.8

KECSKEMÉTI**Rózsa vetőburgonyát,**

valamint

Rózsa hópehelyburgonyát

és

Kékburgonyát

a legjobb minőségben házhoz,
vagy vasúthoz szállítva ajánl

özv. Guitmann Jakabné és Fiai cég

Nagybecskereken.

Telefon 96. sz. 315—3.2 Telefon 96. sz.

258/1909. b. v. k. sz.

318—1.1

Árverési hirdetmény.

A nagybecskereki kir. törvsz. 1909. évi 719. számú végzésével megkeresett nagybecskereki kir. járásbírósnak 1909. évi V. 142/2. számú végzése folytán Bandu György javára 400 kor. tökekövetelés és járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán 1909. évi március hó 5-ik napján felülfoglalt és 700 koronára becsült ingóságokra az árverés elrendeltetett, annak Nagybecskereken Vásártér 29. szám alatt leendő megtartására határidőül f. évi ápr. 3-ik napjának d. u. 5 órája kitűzetik, a nagybecskereki kir. jár. bír. 1909. évi V. 142/3. sz. a. kelt végzésével.

Az árverés alá kerülő ingóságok megjelölése: juhok.

Nagybecskerek, 1909 évi március 26.

Schmelz,

kir. bír. végrehajtó.

ÜGYVÉDJELÖLT

dr. Annau Ernő ügyvédi irodájába
Nagybecskereken joggyakorlatra
azonnal belephet.

319—3.1

Fiatal

kereskedőseged

expeditornak

egy nagyobb iparvállalatnál

felvétetik.

Cím megtudható a kiadóhivatalban.

314—x.2

Az Árpád-utcai 637/15. sz.
házban több kisebb és nagyobb

lakás

azonnal kiadó.

Tudakozódni e lap kiadóhivatalá-
ban lehet.

14—x.37

Szöllőkaró.

Mindennemű épületfa, lécs és deszka. Szerszám-,
bognár-, mű- és tűzifa. Szén és kovácszsén.

(313—12.2)

KAPHATÓ:

KURLÄNDER IMRE

NAGYBECSKEREK,

Korona-utca, Gizellapart és Aradáci-utcai raktáraiban.

UJ BOR

literje 26 krajcár.

dr. Brájjer Lajos
= szőlőjéből.

Kapható: =
Zápolya-utca I. sz.
(a házmesternél).

31—x.43

7 korona

egy pár női schewro félcipő
bármely formában

WEINBERGER K.

CIPÓRAKTÁRÁBAN

Nagybecskerek, Hunyadi-fő-utca 23.

Amerikai

női
cipők.

Amerikai

férfi
cipők.

Képes árjegyzék ingyen. :: Postai szétküldés utánvéttel.

Telefon 237.

(266—x.9)

Telefon 237.

GYÁROSOKNAK, KERESKEDŐKNEK ÉS IPAROSOKNAK SAJÁT ÉRDEKÜK,

hogy gyártmányait, áru- és iparcikkeiket mennél többet hirdessék. — A hirdetések 1900. évi július hó 1-je óta bélyegmentesek és annyira olcsók, hogy aki nem hirdet, az maga ellen vét.

HIRDETÉSEK FELVÉTERNEK A „TORONTAL” KIADÓHIVATALBAN.